

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

לפני הרכב כבוד השופטים:

סארי ג'יוסי, אב"ד
עפרה אטיאס
ניצן סילמן

המערער
א.
ע"י ב"כ עוה"ד ר. רייכמן

נגד

המשיבה
ב.
ע"י ב"כ עוה"ד א. שחר גילה

1
2 ערעור על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה בחדרה (כב' השופטת ה. גולדקורן) מיום
3 1.2.2021 בתיק תה"ס 15530-11-20

פסק-דין

4
5 השופט ס. ג'יוסי [אב"ד]

6
7 1. בפנינו ערעור על פסק-דינו של בית משפט לענייני משפחה בחדרה (כב' השופטת ה.
8 גולדקורן) ב-תה"ס 15530-11-20 מיום 01.02.2021, במסגרתו התקבלה בקשתה של
9 המשיבה לדחיית תביעת המערער על הסף.

10
11 הנסיבות הצריכות לעניין

12
13 2. הצדדים נישאו זל"ז כדמו"י ביום XX.XX.1997, וביום 17.09.2009 ניתן בבית משפט קמא
14 תוקף של פסק-דין להסכם-ממון עליו חתמו הצדדים (להלן: "הסכם הממון").

15
16 3. ביום 10.12.2015 ערכו הצדדים הסכם-גירושין, שאושר וקיבל תוקף של פסק-דין ביום
17 29.12.2015 בבית הדין הרבני (להלן: "הסכם-הגירושין").

18
19

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

4. ביום 04.06.2020 ניתן בבית הדין הרבני פסק-דין בתביעה לשלום-בית ולחלופין גירושין, שהגיש המערער, במסגרתה כרך את ענייני הרכוש, המזונות והמשמורת, ובו נדחתה תביעתו להכריז על הסכם-הגירושין כבטל.

לאחר שניתן פסק-הדין של בית הדין הרבני, הגיש המערער לבית הדין הרבני הגדול "בקשה לסתירת הדין על סמך טענות עובדתיות ומשפטיות חדשות" (להלן: "הבקשה לסתירת הדין"), במסגרתה נטען, בין היתר, כי "ביום 21.6.09 ערכו הצדדים "הסכם מגירה" פיקטיבי אשר נכרת למראית עין שאין מאחוריו ולא כלום, אשר מטרתו הייתה ליתן תוקף כלפי צדדי ג', ככל והמבקש ירד מנכסיו" ובהמשך: "...כבר במעמד אישור ההסכם בביהמ"ש, האמירות אותם הצהירו הצדדים לפרוטוקול הציגו מצג לפיו המדובר בהסכם למראית עין, אין כל כוונה אמיתית לפעול בהתאם להוראותיו בדומה להסכמות אליהם הגיעו ערב החתימה עליו".

ביום 29.12.2020, לאחר הגשת התביעה מושא הערעור שבפנינו, לבית משפט קמא, ניתנה החלטת בית הדין הרבני הגדול הדוחה את הבקשה לסתירת הדין, ובה נקבע, כי: "בנוסף לנאמר בדיון ביה"ד אינו רואה עילה לביטול ההסכם, לאחר שבפרוטוקול הדיון מיום ט"ז בטבת התשע"ו (28.12.15) בו אושר ההסכם ע"י הרכב מלא של ביה"ד האיש נשאל ע"י ביה"ד במפורש על הדבר ועל דעת זה קיבל בקניין והתחייב: ביה"ד: אתה מבין שלאחר שלהסכם יינתן תוקף של פסק דין, זה מחייב והאישה תוכל להעביר את כל הרכוש על שמה? לא תוכל לטעון שההסכם היה פיקטיבי או שהיו לו תנאים. הבעל: כן אני מבין. משכך, תביעת האיש בעניין תוקפו של ההסכם נדחית".

5. ביום 15.11.2020 הגיש המערער את תביעתו לבית משפט קמא, במסגרתה עתר לביטול הסכם-הממון שנחתם בין הצדדים, הואיל ולטענתו הסכם-הממון האמור נערך למראית-עין בלבד. עוד ובנוסף עתר המערער ל"איזון משאבים, פס"ד הצהרתי וסעדים מכוח חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג – 1973, ההלכה הפסוקה, כוונת השיתוף, דיני היושר, הדינים הכלליים וכל דין".

ביום 26.11.2020 קבע בית משפט קמא, כי "על התובע להגיש תביעה נפרדת לביטול הסכם. בתיק זה תידון התביעה הרכושית בלבד. כתב תביעה מתוקן יוגש עד ליום 11.12.2020".

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

ביום 10.12.2020 הגיש המערער בקשה לעיון מחדש בהחלטתו האמורה של בית משפט קמא, ובו ביום דחה בית משפט קמא את הבקשה.
ביום 13.12.2020 הגישה המשיבה בקשה לדחיית התביעה על הסף.

טענות הצדדים בפני בית משפט קמא

7. לטענת המשיבה, הצדדים ניהלו הליך הוכחות בפני בית הדין הרבני, וטענותיו של המערער נבחנו כדבעי במסגרת הליך זה, ובסופו של יום דחה בית הדין הרבני את תביעת המערער בכל הנוגע לתוקפו של הסכם-הגירושין.

המערער, כך נטען מנצל לרעה את הליכי המשפט ופועל בחוסר תום-לב. לשיטתה, משהוכרעה הסוגיה האמורה על-ידי בית הדין הרבני, יש לדחות את תביעת המערער על הסף מחמת מעשה-בית-דין.

8. מנגד טען המערער, בפני בית משפט קמא, כי סילוק על הסף הוא סעד קיצוני וחרוג, וכי על בית משפט קמא לפעול על-פי סעיף 8 לחוק בתי המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995, ולהצהיר על בטלות הסכם-הממון, שנכרת למראית-עין, עובדה, אשר לטענת המערער הסתירה המשיבה מבית הדין הרבני.

עוד נטען, כי המשיבה לא העלתה כל טעם משפטי או עובדתי, אשר יש בו להצביע על כך שסיכויי התביעה להתקבל קלושים. המשיבה, כך נטען, הסתירה, בחוסר תום-לב, מבית הדין הרבני, שהוא מנוע מליתן כל הוראה בעניין הסכם-הממון, וכי הסמכות לשנות, לבטל, או להוסיף להסכם האמור מסורה לבית משפט קמא, שאישר את ההסכם.

פסק-הדין של בית משפט קמא

9. ביום 01.02.2021 ניתן פסק-דין של בית משפט קמא (להלן: "פסק-הדין"), במסגרתו נדונה סוגיית מעשה-בית-דין בראי פסיקת בית המשפט העליון. בית משפט קמא הדגיש, כי הרציונל שעומד בבסיס דוקטרינת מעשה-בית-דין היא קיומו של השתק שיש בו למנוע התדיינות בטענות משפטיות שכבר נדונו והוכרעו על ידי ערכאה משפטית מוסמכת, וזאת מטעמים שונים, לרבות: הבטחת סופיות הדיון ויצירת וודאות משפטית, מניעת הכרעות

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

1 סותרות, קידום יעילות ומניעת בזבז משאבים של בעלי הדין ובית המשפט, ומניעת פגיעה
2 עקב הטרדה של בעלי הדין שעניינם כבר נדון והוכרע.

3
4 10. בית משפט קמא קבע, כי בענייננו, הן במסגרת הסכם-הממון, שאושר בבית משפט קמא
5 והן במסגרת הסכם-הגירושין, אשר אושר בבית הדין הרבני, קבעו הצדדים, כי כלל הרכוש,
6 בית המגורים ויחידות הדיור יועברו לבעלות המשיבה.

7
8 כעת, כך נקבע, מבקש המערער מבית משפט קמא לבטל את הסכם-הממון, הואיל ולטענתו
9 נחתם למראית-עין בלבד, וזאת הגם שבמסגרת תביעתו לבית הדין הרבני העלה טענות
10 דומות. לא זו אף זו, כך נקבע, אף הסעדים להם עתר המערער במסגרת תביעתו לבית משפט
11 קמא דומים לאלו שהוגשו לבית הדין הרבני, הואיל והלה עותר לביטול הסכם-הממון
12 וכפועל-יוצא לחלוקת הרכוש באופן שווה, עת בתביעה שהוגשה לבית הדין הרבני, עתר, בין
13 היתר, לחלוקה שוויונית של הרכוש.

14
15 11. בית משפט קמא קבע, כי הגם שעת עותר מאן-דהוא לביטול או שינוי הסכם בשל פגמים
16 בכריתתו, יש להגיש תביעה לאותה הערכאה שאישרה את ההסכם המקורי ונתנה לו תוקף
17 של פסק-דין, בענייננו, עולה, כי בחלק המתייחס לרכוש הצדדים ובית המגורים בהסכם-
18 הגירושין, קיימת הפנייה מפורשת להוראות הסכם הממון: **".. חלוקת הרכוש תבוצע**
19 **בהתאם להוראות הסכם הממון...**" על-כן, משהסכם-הגירושין אושר בבית הדין הרבני,
20 כך נקבע, הייתה לו הסמכות לדון בתוקפו.

21
22 עוד נקבע, כי הואיל ובית הדין הרבני הכריע בשאלת תוקפו של הסכם-הגירושין, המפנה
23 להוראות הסכם-הממון בכל הנוגע לחלוקת הרכוש בין הצדדים, הכרעתו סופית ומחייבת,
24 ומכוחה, כך נקבע, נוצר מחסום דיוני המונע התדיינות משפטית חוזרת באותו עניין. לאור
25 המקובץ, הורה בית משפט קמא, כאמור כבר לעיל, על דחיית התביעה על הסף.

טענות הצדדים בערעור

26
27
28
29 12. המערער מיאן להשלים עם תוצאת פסק-הדין, וערערו מונח בפנינו.
30
31 לטענת המערער, שגה בית משפט קמא עת לא בחן כדבעי את השאלות המשפטיות העולות
32 בענייננו.
33

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

1 הסכם-הממון, כך נטען, נחתם בשל חששה של המשיבה מן הסיכונים הכלכליים הרבים
2 שהיו כרוכים בעיסוקיו של המערער, וכי הואיל והמערער סמך על אשתו דאז – המשיבה,
3 ורצה לשמור על שלמות התא-המשפחתי, הוא ניאות לעשות כן. בהמשך, בשנים 2014-
4 2015, כך אליבא דב"כ המערער, הוא חווה קריסה כלכלית, ובני-הזוג סברו, כי עליהם
5 לפנות לבית הדין הרבני לצורך גירושין למראית-עין על-מנת להגן על רכושם מן הנושים.

6
7 עוד נטען, כי המשיבה לקחה חלק פעיל בחתימה על ההסכמים האמורים, וכי בני-הזוג
8 המשיכו לחיות בזוגיות מלאה, לאחר החתימה על ההסכמים אלו. רק ביום 10.09.2019, עת
9 נפרדו בני-הזוג סופית, הגישה המשיבה בקשה לאכיפת הסכם-הממון, דבר המצביע על
10 העובדה, כי ההסכמים האמורים נערכו למראית-עין.

11
12 עוד ובנוסף נטען, כי מן התשתית הראייתית, אשר הונחה בפני בית משפט קמא, לרבות
13 החלטות בית הדין הרבני עולה, כי הסכם-הממון והסכם-הגירושין נערכו למראית-עין,
14 בעוד שהמערער והמשיבה המשיכו בחיי-זוגיות.

15
16 לטענת המערער, הואיל וההסכם-הממון אושר על-ידי בית המשפט לענייני משפחה, הסמכות
17 לדון בו נתונה לאותה ערכאה, כפי שהדגישה המשיבה עצמה במהלך ההליכים שהתקיימו
18 בעניינם של הצדדים. זאת ועוד, כך נטען, הואיל וההסכם-הגירושין מהווה נגזרת של ההסכם-
19 הממון, ומשנה לטענת המערער את ההסדרים הרכשיים שנקבעו בהסכם-הממון, אף
20 הסמכות לדון בו נתונה לבית משפט קמא.

21
22 יתרה מכך, כך אליבא דמערער, בפני בית הדין הרבני לא הונחה כל בקשה לביטול ההסכם,
23 ולפיכך, גם מטעם זה לא הייתה לו סמכות להכריע בסוגיה זו.

24
25 עוד נטען, כי שגה בית משפט קמא עת דחה את תביעת המערער על הסף, מבלי שנוהל כל
26 הליך לבחינת ראיות המערער, מבלי שהסוגיה נבחנה לעומקה, ותוך פירוש שגוי, כלשון
27 המערער, של הלכות בית המשפט העליון.

28
29 לבסוף טען המערער, כי על בית המשפט להשתמש בסעד של מחיקת תביעה על הסף, רק
30 באותם המקרים, בהם יהא ברור לו, כי התובע לא יוכל, על יסוד טענותיו, לקבל את הסעד
31 המבוקש. בענייננו, כך אליבא דמערער, לא כך הדבר.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

13. מנגד טענה המשיבה, כי סמוך להגשת הערעור, הגיש המערער עתירה לבג"ץ, וכי זו נדחתה ביום 11.04.2021. בג"ץ קבע, כך נטען, כי החלטות בית הדין הרבני האזורי נתניה ובית הדין הרבני הגדול ניתנו בסמכות, וב"כ של המערער הדגישה, כי ב"כ של המערער לא עדכן את בית המשפט בדבר העובדות האמורות.

נטען, כי הערעור שבפנינו הוגש בחוסר תום-לב ותוך ניצול ציני של הליכי משפט שעה שהערעור נועד על-מנת להתעמר במשיבה ולשלול ממנה את זכויותיה בדין. די במכלול ההליכים שניהל המערער, כך נטען, כדי להצביע על התנהלותו זו, ובהם: אישור הסכם הממון על-ידי בית המשפט לענייני משפחה, ומתן תוקף של הסכם-גירושין להסכם הממון על-ידי בית הדין האזורי. בהמשך, כך נטען, פנה המערער לבית הדין הרבני בנתניה בתביעה לשלום-בית ולחלופין גירושין לרבות כריכת ענייני הרכוש, וכן הגיש בקשה לסתירת-דין. המערער, כך אליבא דב"כ המשיבה, הגיש בהמשך תביעה לביטול הסכם הממון לבית המשפט לענייני משפחה בחדרה, ערער על החלטת בית הדין האזורי נתניה, והגיש לבג"ץ עתירה כנגד החלטת בית הדין הרבני הגדול.

נוכח האמור לעיל, סברה ב"כ המשיבה, כי הואיל והצדדים כרכו את ענייני הרכוש בתביעת הגירושין, הם הקנו לבית הדין האזורי בנתניה סמכות לדון בענייני הרכוש.

14. אציין, כי ביום 06.05.2021 הגיש המערער בקשה לצירוף ראיות מכוח תקנה 144 (2) לתקנות סדר הדין האזרחי התשע"ט – 2018 (להלן: **"תקנות סדר הדין האזרחי"**), ומנה עשר ראיות חדשות, אשר לטעמו הכרחיות על-מנת שמלוא התשתית הראייתית בנוגע להיותו של הסכם-הממון הסכם למראית-עין, תונח בפני בית המשפט.

ביום 11.05.2021, הגישה המשיבה את התנגדותה לבקשה האמורה, והבהירה, כי גם אם היה בראיות, אותן ביקש המערער להגיש, כדי לתרום להליך שבענייננו, ברי, כי אין לאפשר לו לעשות כן הואיל וראיות אלו היו מצויות בידיו של המערער עוד טרם מתן פסק-דינו של בית משפט קמא.

15. ביום 18.05.2021 התקיים בפנינו דיון, במסגרתו חזר ב"כ המערער על הטענות שבהודעת הערעור, והדגיש, כי הגם שהוגשה עתירה לבג"ץ על החלטת בית הדין הרבני הגדול בעניין הסכם-הגירושין, אין לכך נפקות לסוגיה מושא הערעור שבפנינו, הואיל ונדונה בה רק סוגית תוקפו של הסכם-הגירושין, ולא סוגית תוקפו של הסכם-הממון, אשר בעניינה הוגשה תביעת המערער לבית משפט קמא.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

נטען, שהמשיבה הגישה בקשה לאכוף את הסכם-הממון רק בחלוף עשר שנים מעריכתו, וכי כפי שקבע בית משפט קמא, הסכם-הגירושין מושתת על הסכם-הממון.

עוד נטען, כי ברשות המערער הקלטות ותמלולים, בהם מודה המשיבה, כי על הרכוש להתחלק בחלקים שווים בינה לבין המערער. הצדדים, כך נטען, רצו להימלט מאימת הנושים ולכן ערכו הסכם למראית-עין. על אף שבית הדין הרבני, כך נטען, קבע, כי מדובר במעשה פלילי, הוא הטיל, הלכה למעשה, סנקציה על המערער בלבד.

עוד נטען, כי הסכם-הגירושין נסמך כולו על הסכם-הממון, ולפיכך יש לבחון האם הסכם-הממון נזנח על-ידי הצדדים, הואיל ואם יקבע כך, תהיה בפנינו מציאות משפטית חדשה, שתדרוש בחינה מחודשת של הסכם-הגירושין.

לטענת המערער, שגה בית משפט קמא, עת קבע, שהסעד לו עתר המערער בבית הדין הרבני ובבית המשפט לענייני משפחה זהה, הואיל ולא כך הדבר. המערער, כך נטען, עתר בפני בית משפט קמא להורות על ביטול הסכם-הממון, ולא על ביטול הסכם-הגירושין.

עוד טען ב"כ המערער, כי צריכות להתקיים נסיבות חריגות כדי למנוע מבעל-דין לקבל את יומו בבית המשפט, ולפיכך, הסעד של דחיית התביעה על הסף במקרה שבענייננו שגוי.

לטענת ב"כ המערער, אין חולק שהמערער הבין את משמעות המסמך עליו חתם, והמחלוקת, כך נטען, נסובה על אומד-דעתם של הצדדים בעת החתימה על הסכם-הממון.

מנגד טענה המשיבה, כי המערער חי ברמת חיים גבוהה, ואף אינו משלם מזונות. באשר לרכוש שנצבר לאחר החתימה על הסכם-הגירושין, כך נטען, קבע בית הדין הרבני, כי על המערער להגיש תביעה נוספת. דא עקא, תביעה מעין זו לא הוגשה מזה כשנה.

עוד נטען, כי התנהלותו של המערער, שעה שהוא מנהל ללא הרף הליכים בערכאות שונות, פוגעת בעיקרון סופיות הדיון, כמו גם במשיבה.

דיון והכרעה

16. לאחר שנתתי דעתי לכל התיעוד הרלוונטי, לפסק-דינו של בית משפט קמא, לנימוקי הערער, לתשובת המשיבה לערער, לטעוניהם של באי-כוח הצדדים ותיקי המוצגים,

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

1 לרבות טיעוניהם בעל-פה בדיון שהתקיים בפנינו ביום 18.05.2021, מסקנתי היא שדין
2 הערעור להתקבל, וכך אציע לחבריי.

3
4 17. לפני שאפנה לדיון לגופו של עניין, אדגיש, כי על אף, שכמפורט לעיל, קבע בית משפט קמא
5 בהחלטת ביניים, כי על המערער לפצל את תביעתו, ולהגיש תביעה נפרדת לביטול הסכם-
6 הממון, בפסק-הדין אין כל זכר להחלטה זו, וקביעות בית משפט קמא בפסק-דינו
7 מתייחסות לכלל הסוגיות שהועלו בכתב-התביעה, לרבות עתירת המערער לביטול הסכם-
8 הממון. אציין, כי החלטת הביניים האמורה נבלעה בפסק-הדין מיום 01.02.2021, ולפיכך
9 אין לה כל נפקות לענייננו. עוד אוסיף, כי טוב עשה בית משפט קמא, עת חזר בו מן הקביעה,
10 כי יש לפצל את תביעת המערער הואיל וברי, כי סוגית תוקפו של הסכם-הממון וכלל
11 הסוגיות הנוגעות לרכוש הן בבחינת "כלים-שלובים" הכרוכים זה בזה.

12
13
14 18. ראשיתה של ההכרעה בפנינו היא אחריתה של ההכרעה בפני בית משפט קמא, שעה שנקבע
15 בסיפא של פסק-הדין, כי דינה של תביעת המערער לביטול הסכם-הממון, היא דחייה על
16 הסף מחמת מניעות דיונית.

17
18 דחיית תביעה על הסף היא תוצאה קשה, ולפיכך בפסיקה עקבית וארוכת-שנים קבע בית
19 המשפט העליון, כי שומה על בתי המשפט להפעיל סמכות זו בזהירות רבה.

20 יפים לענייננו הדברים שנאמרו כבר לפני כמה עשורים ב-ע"א 335/78 שאלתיאל נ' שני,
21 פ"ד לז(2), 151, פסקה 3:

22
23 "המדובר בסעד מרחיק לכת מאוד, שמטרתו להציב סכר על סף הדיון
24 המשפטי בפני תובע, המבקש לעבור את הסף, להשמיע את ראיותיו
25 ולשטוח את טענותיו לפני השופט היושב לדין. לפיכך, בבוא בית המשפט
26 להכריע בבקשה כזו, עליו לנהוג זהירות יתרה ולעשות שימוש באמצעי
27 חמור זה רק באותם מקרים, בהם ברור לו, לשופט, כי בשום פנים ואופן
28 אין התובע יכול לקבל את הסעד שהוא מבקש על-פי העובדות והטענות
29 העולות מתביעתו (ע"א 109/49 [1]). דחייה של תביעה על הסף תיעשה,
30 רק כאשר בית המשפט משוכנע, שגם אם היה נשמע הדיון לגופו, אחד
31 היה דינו - להידחות (ע"א 716/75 [2]). תקנות 105-106 לתקנות סדר
32 הדין האזרחי, תשכ"ג-1963, המעניקות לבית המשפט את הסמכות
33 לנהוג בדרך הנ"ל, נועדו לשמש מעין קפיצת דרך, החוסכת את הדיון

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

לגופו, אולם כך ייעשה רק במקום שברור הוא ונעלה מכל ספק, שכל הדיונים והטענות והמענות הרגילות יהיו לשווא, באשר התביעה לגופה אין לה יסוד, וחסרים בה התבן והלבנים להקים נדבכים על בסיסה (המ' 87/51 [3]). יתרה מזו, כאשר למצב העובדתי והמשפטי, כפי שהוא משתקף מכתבי הטענות שהוגשו על-ידי בעלי הדין, יש פנים לכאן ולכאן, וישנו סיכוי כלשהו, אפילו קלוש, שהתביעה תתקבל, אזי אין למחוק תביעה שכזו על הסף (ע"א 788/76 [4])." (ההדגשה אינה במקור).

נוכח האמור לעיל, יש לבחון האם בענייננו ניתן לקבוע באופן החד-משמעי, הנדרש על-פי הפסיקה, כי אין לתביעת המערער כל יסוד, כי חסרים בה "התבן והלבנים להקים נדבכים על בסיסה", וכי הכרעת בית הדין הרבני אכן יוצרת, כקביעת בית משפט קמא, מעשה בית-דין באשר לתביעה מושא הערעור שבפנינו.

19. בפתח ספרה של המלומדת פרופ' נ. זלצמן "מעשה-בית-דין בהליך האזרחי", 1991, עמ' 3 נכתב, כי:

"כלל מעשה-בית-דין (res judicata) מבוסס על הרעיון בדבר כוחו של פסק-דין שניתן בסיומו של הליך שיפוטי כלשהו, להוליך לסיומה המוחלט של ההתדיינות בין הצדדים להליך או כל מי שהוא ביחסי "קרבה משפטית" (privity) עם אחד מהם, באופן שלא יוכלו עוד לחזור להתדיין ביניהם בבתי-המשפט בכל עניין או שאלה שנדונו והוכרעו בפסק-הדין. משנתן בית-משפט מוסמך פסק-דין סופי בהתדיינות כלשהיא, מקים פסק-הדין מחסום דיוני לפני בעלי-הדין, המונע כל התדיינות נוספת ביניהם בנושא או בשאלה שהוכרעו בפסק-הדין. כל עוד לא בוטל פסק-הדין, בין על-ידי ערכאת הערעור ובין על-ידי בית-המשפט שנתנו, מחייב פסק-הדין את הצדדים לו ביחס לכל קביעה עובדתית או משפטית הכלולה בו, ואין איש מהם יכול להעלות, במסגרת התדיינות אחרת כלשהיא ביניהם, טענה העומדת בסתירה לקביעה זו". (ההדגשה אינה במקור).

בהמשך, בעמ' 29 נכתב כך:

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

"פסק-דין תקף וסופי, שניתן לגופו של עניין, מעניק לנתבע חסינות מפני תביעה נוספת בגין אותה עילת-תביעה שהיוותה יסוד להתדיינות נושא פסק-הדין. בין שזכה התובע בפסק-הדין ובין שנדחתה תביעתו, שם פסק-הדין קץ להתדיינות בעלי הדין בגין אותה עילה".

בהלכה רבת-שנים, הציג בית המשפט העליון, את שני ענפיו השונים של כלל מעשה-בית-דין. ר' ב-ע"א 246/66 קלז'נר נ' שמעוני, פ"ד כב(2) 561 :

"כידוע, תורת ה- RES JUDICATA של המשפט המקובל מושתתת על שני כללים עיקריים. הכלל האחד הוא: מקום שתביעה נדונה לגופה והוכרעה על-ידי בית-משפט מוסמך, שוב אסור להיזקק לתביעה נוספת בין אותם הצדדים או חליפיהם, אם זו מבוססת על עילה זהה. במקרה כזה, אם במשפט הראשון זכה התובע בדין, כי אז אומרים שעילת תביעתו שם 'נבלעה' (MERGED) בפסק-הדין, אשר הכיר בזכותו ובא במקום העילה, שאיננה עוד, בחינת TRANSIT IN REM JUDICATAM ; וכן, אם במשפט הראשון זכה הנתבע בדין, אזי אומרים שקם מחסום (BAR) המשתיק את התובע מלחזור על תביעה שניה המבוססת על אותה עילה, בחינת היותה חסומה או מושתקת PER REM JUDICATAM.

עד כאן הכלל הראשון ורגילים לכנותו בשם 'ענין שנדון' (EADEM RES) ולאחרונה בשם 'השתק ישיר' (DIRECT CAUSE OF ACTION) ואף 'השתק העילה' (ESTOPPEL). הכלל העיקרי האחר הוא: אם במשפט הראשון הועמדה במחלוקת שאלה עובדתית מסויימת, שהיתה חיונית לתוצאה הסופית, והיא הוכרעה שם, בפירוש או מכללא, כי אז יהיו אותם בעלי הדין וחליפיהם מושתקים מלהתדיין לגביה מחדש במשפט השני, חרף אי-הזהות בין העילות של שתי התביעות. העיקר הזה ידוע בשם הכלל של EADEM QUAESTIO ויש המכנים אותו בשם 'השתק עקיף' (COLLATERAL ESTOPPEL) או 'השתק הפלוגתה' (ISSUE ESTOPPEL). (ההדגשה אינה במקור).

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

1

2 20. בבואי לבחון את יסודותיה של תביעת המערער, כמו גם את השאלה האם קביעתו של בית-

3 הדין הרבני בנוגע לאי-בטלות הסכם-הגירושין מהווה מעשה-בית-דין בכל הנוגע לתוקפו

4 הסכם-הממון, אדרש ראשית לסקור את העובדות הצריכות לענייננו, דבר דבור על אופניו.

5

6 ביום 21.06.2009, חתמו המערער והמשיבה על הסכם-ממון, במסגרתו הועבר כלל הרכוש

7 שצברו הצדדים במהלך נישואיהם למשיבה. הסכם-הממון אושר על-ידי בית משפט קמא

8 ביום 17.09.2009, וקיבל תוקף של פסק-דין.

9

10 ביום 10.12.2015, חתמו הצדדים על הסכם-גירושין, אשר אושר על-ידי בית הדין הרבני

11 האזורי נתניה, וקיבל תוקף של פסק-דין.

12

13 במסגרת הסכם זה, ביקשו הצדדים "להסדיר את כל השאלות הכרוכות בגירושין ולעגנם

14 **בהסכם**...", כלשונם, ובנוסף קבעו כהאי לישנא:

15

16 "בתאריך 21.06.2009 נחתם בין הצדדים הסכם ממון שקיבל תוקף של

17 פסק-דין מיום 17.09.2009 (להלן: "הסכם הממון"). הסכם הממון

18 בתוקף ומחייבת (כך במקור – ס.ג.). את הצדדים וכל סתירה בין הוראות

19 ההסכם הממון להוראות הסכם זה, האמור בהסכם הממון קובע."

20 (ההדגשה אינה במקור).

21

22 בהמשך, שבות הוראות הסכם-הגירושין ומפנות להוראות הסכם-הממון בכל הקשור

23 לרכוש: כך בסעיף 6א. להסכם-הגירושין: "מוסכם בין הצדדים כי חלוקת הרכוש ביניהם

24 תבוצע בהתאם להוראות הסכם הממון....", כך גם בסעיף 6ה. "בהתאם להסכם

25 הממון....", וכך בהמשך, בסעיף 7א. "תכולת בית המגורים תועבר בשלמות לידי האישה

26 וזאת בהתאם לתנאי הסכם הממון".

27

28 21. בסעיף 22 לפסק-דינו, כותב בית משפט קמא כך:

29

30 "יחד עם זאת, ניתן לראות כי, בחלק המתייחס לרכוש הצדדים ובית

31 המגורים בהסכם-הגירושין, ישנה הפנייה מפורשת להוראות הסכם

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

1 הממון: "... חלוקת הרכוש תבוצע בהתאם להוראות הסכם הממון...".
2 משהסכם-הגירושין אושר בביה"ד הרבני, הייתה לו הסמכות לדון
3 בתוקפו.

4 משהמשיב חזר על טענותיו כפי שהובאו בהליך שהתנהל בפני ביה"ד
5 הרבני (כי מדובר בהסכם למראית עין) וביה"ד הכריע בשאלת תוקפו של
6 הסכם-הגירושין (המפנה, כאמור, להוראות הסכם הממון בכל הקשור
7 לרכוש הצדדים), הרי שהכרעתו הינה סופית ומחייבת, ומכוחה נוצר
8 מחסום דיוני המונע התדיינות משפטית חוזרת באותו עניין". (ההדגשה
9 במקור).

10
11 איני שותף לגישה זו, ואין בידי להסכים עם הקביעות האמורות של בית משפט קמא.

12
13 כלל ידוע הוא, כי אין זו מדרכה של ערכאת הערעור להתערב בממצאי מהימנות ובקביעת
14 עובדות, אשר נקבעו על-ידי הערכאה הדיונית, והיא אינה מעמידה עצמה במקום הדרגה
15 הראשונה בבחינת המערכת הראייתית שנפרשה בפניה. שונה הדבר, עת בולטת על פני
16 הפסק טעות משפטית שורשית או כשהדברים מופרכים על פניהם ובלתי סבירים (ר' בספרם
17 של ט' חבקין וחי' בן-נון הערעור האזרחי מהדורה שלישית עמודים 474-475).

18
19 אפנה לדבריו של כב' השופט ד. מינץ ב-ע"א 8191/16 דיאליט נ' אברהם הרר (17.06.2019):

20
21 "כאמור, הלכה נושנה היא שאין זה מדרכה של ערכאת הערעור
22 להתערב בממצאי עובדה ומהימנות שנקבעו על ידי הערכאה
23 הדיונית. זאת, מפני שבידה של הערכאה הדיונית האפשרות
24 להתרשם מהעדים ומחקירתם על דוכן העדים, ולבחון כל ראיה
25 וחוות-דעת לעומק. התערבות ערכאת הערעור תיעשה במקרים
26 חריגים וקיצוניים בלבד, כגון מקרים בהם נפל פגם בהכרעתה של
27 הערכאה הראשונה היורד לשורשו של עניין, או כשהדברים אינם
28 מבוססים על פניהם (אורי גורן סוגיות בסדר דין אזרחי 1026
29 (מהדורה שתיים עשרה, 2015); ע"א 4175/12 תעשית אבן וסיד
30 בע"מ נ' גדיר [פורסם בנבו] (10.3.2014); ע"א 3894/03 דויטש נ'
31 ישראלפלאורס בע"מ [פורסם בנבו] (23.8.2012)).

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

אין בכוונתי לסטות מן הכלל, ברם, סבור אני, כי בענייננו נפתח בפנינו השער להתערב בהכרעת בית משפט קמא, הואיל ובפסק-דינו של בית משפט קמא נפלו שגיאות משפטיות מהותיות, וכי בית משפט קמא סטה מן הדין ומן ההלכה העקבית ורבת-השנים של בית המשפט העליון.

יפים לענייננו דבריו של כב' השופט י. אלרון ב- ע"פ 229/19 מדינת ישראל נ' פלוני (30.12.2019):

"יחד עם זאת, אחד החריגים הידועים לכלל אי-התערבותה של ערכאת הערעור בממצאי הערכאה הדיונית, הוא כאשר ממצאים אלו מתבססים על שיקולים שבהגיון או מסקנות משפטיות שגויות, להבדיל מהערכת מהימנות ברורה וחד משמעית של העדים (ראה, בין היתר: ע"פ 8146/09 אבשלום נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] בפסקה 19 (8.9.2011))."

22. ראשית, סבור אני, כי בפסקה 22 לפסק-דינו של בית משפט קמא נפלה שגיאה לוגית, עת נקבע, כי הואיל והוראות הסכם-הגירושין מפנות להוראות הסכם-הממון, הכרעת בית הדין הרבני בסוגית תוקפו של הסכם-הגירושין יוצרת מעשה-בית-דין בכל הנוגע להסכם-הממון. אדגיש, אין אני מתערב בקביעותי העובדתיות של בית משפט קמא, כי אם בכשל הלוגי שנפל בפסק-דינו.

ודוק, לשונם של ההסכמים עליהם חתמו הצדדים ברורה, ועינינו הרואות, כי לא זו בלבד שמדובר בשני הסכמים שונים, שעה שהצדדים קבעו באופן חד-משמעי, אשר אינו משתמע לשני פנים, כי חתימתם על הסכם-הגירושין, אינה פוגמת במאומה בקיומו של הסכם-הממון, אלא נהפוך הוא - הצדדים אף הדגישו ברחל בתך הקטנה, כי ככל שתהא סתירה בין הוראות הסכם-הגירושין להוראות הסכם-הממון, תינתן הבכורה לאחרון.

יתרה מכך, מהוראות הסכם-הגירושין עולה בבירור, כי הן נשענות על הוראות הסכם-הממון, ואף מפנות בכלל סוגיות הרכוש להוראותיו.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

שלוש מסקנות חלופיות ניתן להסיק מן האמור לעיל: האחת, כי הסכם-הממון והסכם-
הגירושין הם שני הסכמים נפרדים ועצמאיים, ולכל אחד מהם נלווית מערכת זכויות וחובות
משל עצמה.

המסקנה השנייה היא שהסכם-הממון הוא "הסכם האם", בעוד שהסכם-הגירושין הוא
ה"לוויין" המחובר אליו, וזאת נוכח הוראת הסכם-הגירושין לפיה **"הסכם הממון בתוקף
ומחייבת את הצדדים"** (כך במקור – ס.ג.), ובעיקר בשים-לב לבכורה שנתנו הצדדים
להסכם-הממון **"וכל סתירה בין הוראות ההסכם הממון להוראות הסכם זה, האמור
בהסכם הממון קובע"**. אדגיש, כי לו אומד-דעתם של הצדדים היה שונה, יכולים היו הם
לקבוע בהסכם-הגירושין, כי הסכם-הממון מבוטל, או לקבוע, כי בעת סתירה בין שני
ההסכמים תינתן הבכורה להסכם-הגירושין, או למצער לא להתייחס להסכם-הממון, משלא
עשו כן דומני, כי הסכם-הממון הוא ההסכם בלעדיו איין.

לעניין זה אף אדגיש, כי הצדדים היו מודעים לאפשרות לציין אחת מן החלופות האמורות
בהסכם הגירושין, הואיל וכך הם נהגו בעת עריכת הסכם-הממון, שעה שקבעו בו, כי
**"והואיל: והצדדים מסכימים כי הסכם זה יגבר על כל הסכם אחר שנעשה ביניהם עד היום
בעניינים שבהם דן הסכם זה"**.

המסקנה השלישית היא, כי שני ההסכמים מהווים מכלול אחד, ויש לפרש כל אחד
מתנאיהם על-פי תכלית המכלול כולו, על-פי הקשר שבין כל תנאי לבין התנאים האחרים
ועל-פי הגיונם של הדברים, כפי שאפרט להלן.

סבור אני, כי כל אחת מן המסקנות הללו מובילה למסקנה לפיה שגה בית משפט קמא, עת
קבע, כי הכרעתו של בית הדין הרבני בנוגע לאי-בטלות הסכם-הגירושין היא **"סופית
ומחייבת, ומכוחה נוצר מחסום דיוני המונע התדיינות משפטית חוזרת באותו עניין"**,
ואפרט.

23. אם יקבע, כי הסכם-הממון והסכם-הגירושין הם שני הסכמים נפרדים ועצמאיים, הרי
שעל-פי הלכות בית המשפט העליון, תביעה לביטול הסכם, אשר אושר על-ידי ערכאה
שיפוטית וניתן לו תוקף של פסק-דין, תוגש לאותה ערכאה, אשר אישרה את ההסכם
האמור ונתנה לו תוקף של פסק-דין.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

אפנה לדבריה של כב' נשיאת בית המשפט העליון (בדימוס), השופטת מ. נאור ב-בג"ץ
1607/11 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול לערעורים (18.04.2012), פסקה 19:

"הכלל שנקבע בפסיקתו של בית משפט זה הינו כי תביעה
לביטולו של הסכם בין בני זוג, אשר אושר על ידי ערכאה שיפוטית
וניתן לו תוקף של פסק דין, תוגש לאותה ערכאה אשר אישרה את
ההסכם (בג"ץ 8578/01 חליוה נ' חליוה, פ"ד נו(5) 634, 641
(2002) (להלן: פרשת חליוה); ע"א 394/88 מאיר נ' (ברמן)
מאיר, פ"ד מד(2), 471, 474-475 (1990); ע"א 3203/91 אזולאי נ'
אזולאי, פסקה 4 ([פורסם בנבו], 23.10.1995); בג"ץ 8638/03 אמיר
נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים, פסקה 14 ([פורסם בנבו],
6.4.2006) (להלן: פרשת אמיר); בג"ץ 7947/06 קהלני נ' בית הדין
הרבני הגדול, פסקה 3 ([פורסם בנבו], 24.12.2006)). זהו אף הדין
באשר לתביעה לתיקון או לשינוי של הסכם מסוג זה (פרשת
חליוה, שם; בג"ץ 6103/93 לוי נ' לוי, פ"ד מח(4) 591, 613 (1994)
(להלן: פרשת לוי); בג"ץ 4117/07 פלונית נ' פלוני, פסקה 9
([פורסם בנבו], 27.7.2008)).

שונים הם פני הדברים בנוגע לתביעה שעניינה פרשנות הסכם או
אכיפתו, שכן הערכאה המאשרת את ההסכם איננה רוכשת סמכות
נמשכת לדון בתביעה מסוג זה (פרשת חליוה, שם; פרשת לוי, שם;
ע"א 164/71 צפניה נ' צפניה, פ"ד כו(1) 515, 517 (1972), דעתם
של השופטים ח' כהן ו-ויתקון; ע"א 3868/95 ורבר נ' ורבר, פ"ד
נב(5) 817, 837 (1998)).

בענייננו, כאמור כבר לעיל, היה זה בית המשפט לענייני משפחה, אשר אישר את הסכם-
הממון, ובהמשך אישר בית הדין הרבני את הסכם-הגירושין. לפיכך, ברי, כי קביעת בית
הדין הרבני שהסכם-הגירושין עומד בעינו ואינו ניתן לביטול אינה יוצרת מעשה-בית-דין
בכל הנוגע לטענות המערער בדבר תוקפו של הסכם-הממון.

מקריאה מעמיקה של החלטותיו השונות של בית הדין הרבני אף עולה, כי הוא היה מודע
היטב לאמור לעיל, לגדרי סמכויותיו, ולעיקרון כיבוד הערכאות. לא בכדי נמנע בית הדין

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

הרבני, בעקביות רבה יש לומר, מלהכריע בסוגיות הקשורות להסכם-הממון, הואיל והבין כי אלו אינן מצויות בסמכותו.

כך בהחלטה מיום 20.02.2019, בדבר צו-העיקול שהוטל על המערער:

"לאור העובדה כי הסכם הממון אושר בבית המשפט לע"מ, וכי הסכם-הגירושין שאושר בבית הדין נסמך על הסכם הממון, ולאור העובדה, כי הבעל אינו טוען לביטול ההסכמים, ביה"ד לא רואה מקום להתערבותו בענייני הממון שבין הצדדים.

ביה"ד מורה להותיר את צו העיקול על כנו ל-14 יום בלבד ע"מ לאפשר למבקש להגיש את בקשותיו לביהמ"ש לע"מ שאישר את הסכם הממון". (ההדגשה אינה במקור).

כך בפרוטוקול הדיון בבית הדין הרבני מיום 19.01.2020, שו' 226:

"לגבי האישור הראשוני של ההסכם ב-2009, זה ודאי בסמכות ביהמ"ש...."

בהחלטת בית הדין הרבני מיום 04.06.2020 נקבע בסעיף א' כהאי לישנא:

"תביעת האיש בעניין תוקפו של הסכם-הגירושין נדחית.

בנוסף לנאמר בדיון ביה"ד אינו רואה עילה לביטול ההסכם, לאחר שבפרוטוקול הגיון מיום ט"ז בטבת התשע"ו (28.12.2015) בו אושר ההסכם ע"י הרכב מלא של ביה"ד האיש נשאל ע"י ביה"ד במפורש על הדבר ועל דעת זה קיבל בקניין והתחייב:

ביה"ד: אתה מבין שלאחר ההסכם יינתן תוקף של פסק דין, זה מחייב והאישה תוכל להעביר את כל הרכוש על שמה? לא תוכל לטעון שההסכם היה פיקטיבי או שהיו לו תנאים.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

הבעל: כן. אני מבין.

משכך, תביעת האיש בעניין תוקפו של ההסכם נדחית"

ובהחלטת בית הדין הרבני מיום 29.12.2020 :

"ביה"ד כבר קבע בסעיף א להחלטה הנ"ל כי: תביעת האיש בעניין תוקפו של הסכם-הגירושין נדחית.... משכך, תביעת האיש בעניין תוקפו של ההסכם נדחית.

ביה"ד מבהיר כי הסכם-הגירושין אושר לאור בקשת הצדדים שבית הדין יאשר את ההסכם וייתן לו תוקף פסק דין. ההסכם אושר וניתן לו תוקף פסק דין כדת וכדין טרם וסמוך לגירושין ביום ט"ז בטבת תע"ו (28.12.2015), והחתימה במערכת המחשוב על ידי הרכב מלא הושלמה למחרת יום הגירושין כשגם היא הוזנה למערכת כבר ביום הגירושין הנ"ל".

אדגיש, כי לא נעלמו מעיני החלטות בית הדין הרבני הגדול, ופסק-דינו של בית המשפט העליון בשבתו כבג"ץ (ר' בג"ץ 2381/21 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול (11.04.2021)), אולם ברי, כי אלו התייחסו להכרעת בית הדין הרבני האזורי נתניה, לגבי תוקפו של הסכם-הגירושין.

אעיר, כי גם אם כקביעת בית משפט קמא, טענותיו של המערער בפני בית הדין הרבני נסובו גם סביב תוקפו של הסכם-הממון, אין מדובר במעשה-בית-דין הואיל ובית הדין הרבני לא דן, ולא הכריע בהן (לדיון מעמיק בסוגיית מעשה-בית-דין, ר' רמ"ש מ.א. נ' עוה"ד איריס מנור ועוה"ד יהושע הופר 22.06.2021).

24. לחלופין, אם יקבע, כי הסכם-הממון הוא "הסכם האם", בעוד הסכם-הגירושין הוא ה"לוויין", נגיע, מקל וחומר, לתוצאה לפיה קביעת בית משפט קמא בפסקה 22: "יחד עם זאת, ניתן לראות כי, בחלק המתייחס לרכוש הצדדים ובית המגורים בהסכם-הגירושין, ישנה הפנייה מפורשת להוראות הסכם הממון: "חלוקת הרכוש תבוצע בהתאם להוראות הסכם הממון...". משהסכם-הגירושין אושר בביה"ד הרבני, הייתה לו הסמכות

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

1 **לדון בתוקפו** שגויה לוגית, הואיל והוראות הסכם-הגירושין המתייחסות לסוגית הרכוש
2 על נדבכיו השונים "נבלעות" בהוראות הסכם-הממון, ולא להיפך.

3
4 בל נשכת, כי מפרוטוקול אישור הסכם-הגירושין עולה, כי הצדדים ביקשו מבית הדין הרבני
5 **"לאשרו וליתן לו תוקף של פסק דין"** (פרוטוקול בית הדין הרבני, מיום 29.12.2015), ולא
6 הזכירו, ולו ברמז, כי הם מבקשים לאשר את הסכם-הממון. בית הדין הרבני אישר את
7 הסכם-הגירושין, ונתן לו כאמור לעיל תוקף של פסק-דין ולא ציין, כי הוא מאשר את
8 הסכם-הממון.

9
10 יתרה מכך, מהחלטות בית הדין הרבני, המפורטות לעיל אף עולה, כי על אף שהמערער
11 ביקש לבטל הן את הסכם-הגירושין והן את הסכם-הממון, בית הדין הרבני ראה לקבוע
12 מסמרות רק בסוגית הסכם-הגירושין. ברי, כי לו סבר בית הדין הרבני, כי הוראות הסכם-
13 הממון נבלעות בהוראות הסכם-הגירושין היה מציין זאת.

14
15 25. גם על-פי החלופה השלישית, לפיה יש לראות בשני ההסכמים כמכלול אחד, ולפרש כל אחד
16 מתנאיהם על-פי תכלית המכלול כולו, על-פי הקשר שבין כל תנאי לבין התנאים האחרים
17 ועל-פי הגיונם של הדברים, מגיע אני למסקנה זוהי, ולפיה הסמכות לדון בסוגית הסכם-
18 הממון מסורה לידי בית המשפט לענייני משפחה.

19
20 הסכם-הגירושין לא ביטל את הסכם-הממון, אלא התווסף אליו, באופן שהסכם-הגירושין
21 אינו עומד לבדו, ואינו מסור כולו לסמכות בית הדין הרבני. בענייננו, על-פי **"הגיונם של**
22 **דברים"** מסרו הצדדים את סמכות השיפוט בסוגית המזונות והמשמורת לידי בית הדין
23 הרבני ובסוגית הרכוש על נדבכיו השונים הותירו את סמכות השיפוט לבית המשפט לענייני
24 משפחה, כעולה בבירור מן ההוראות המפורטות בהסכם-הגירושין, מן הבכורה שניתנה
25 במסגרתו להסכם-הממון, ומן ההפניות של הסכם-הגירושין להוראות הסכם-הממון בכל
26 הנוגע לסוגיות הרכוש.

27
28 יתרה מכך, בענייננו מהוות הוראות הסכם-הממון הוראות מיוחדות, אשר גוברות על
29 הוראות הסכם-הגירושין שהן הוראות כלליות, בשים לב להפניות אשר נקבעו במסגרתו,
30 על אף היותו של הסכם-הגירושין המאוחר מבין השניים.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

לעניין זה אף יפים, בשינויים הנדרשים, דבריה של כב' השופטת (בדימוס) ד. דורנר ב- ע"א 5532/93 ד"ר דוד גונזבורג נ' אלנה גייל גרינוולד, פ"ד מט(3) 282, פסקה 20:

"כידוע, יש לפרש הסכם על-פי כוונתם המשותפת של הצדדים, שאותה ניתן לדלות בראש ובראשונה מלשון ההסכם. ואולם, כאשר הטקסט אינו מספיק, ניתן גם להיעזר במקורות חיצוניים, המוכיחים "נסיבות" שבהצטרפן לטקסט מצביעות על כוונת הצדדים (סעיף 25א) לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973).

במקרה שלפנינו עשו הצדדים שני הסכמים. כאמור, ההסכם האזרחי לא ביטל את הפסק הרבני אלא היתוסף אליו, כך שההסכם המאוחר אינו עומד לבדו, אלא הוא מהווה חלק מההסכם הכולל שבין הצדדים שנערך במסגרת שני ההסכמים. על-כן, יש לראות בשני ההסכמים מכלול אחד, ולפרש כל אחד מתנאיהם על-פי תכלית המכלול כולו, על-פי הקשר שבין כל תנאי לבין התנאים האחרים ועל-פי הגיונם של הדברים. ....

תוצאה זו תואמת גם את העיקרון הפרשני הכללי, שלפיו הוראה מיוחדת גוברת על הוראה כללית, וזאת גם אם ההוראה הכללית היא המאוחרת מבין השתיים. ראו א' ברק, פרשנות במשפט, כרך א, תורת הפרשנות הכללית (נבו, 1992) 540. (ההדגשה אינה במקור).

26. לסיכום סוגיה זו, שגה בית משפט קמא עת קבע, כי "משהמשיב חזר על טענותיו כפי שהובאו בהליך שהתנהל בפני ביה"ד הרבני (כי מדובר בהסכם למראית עין) וביה"ד הכריע בשאלת תוקפו של הסכם-הגירושין (המפנה, כאמור, להוראות הסכם הממון בכל הקשור לרכוש הצדדים), הרי שהכרעתו הינה סופית ומחייבת, ומכוחה נוצר מחסום דיוני המונע התדיינות משפטית חוזרת באותו עניין", ויש לקבוע שהכרעתו של בית הדין הרבני בכל הנוגע לתוקפו של הסכם-הגירושין איננה יוצרת מעשה-בית-דין לגבי טענות המערער בדבר תוקפו של הסכם-הממון.

27. אפנה כעת לבחון האם בענייננו ניתן לקבוע באופן החד-משמעי, הנדרש על-פי הפסיקה, כי אין לתביעת המערער כל יסוד, וכי חסרים בה "התבן והלבנים להקים נדבכים על בסיסה". כאמור לעיל, המערער עתר לבית משפט קמא להורות על ביטול הסכם-הממון, הואיל ולטענתו הסכם זה נערך למראית-עין בלבד.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

1

2 סעיף 13 לחוק החוזים (חלק כללי) התשל"ג – 1973 (להלן: "חוק החוזים") קובע, כי:

3 "חוזה שנכרת למראית עין בלבד – בטל; אין בהוראה זו כדי לפגוע בזכות

4 שרכש אדם שלישי בהסתמכו בתום לב על קיום החוזה".

5

6 בהמשך, נקבע בסעיף 30 לחוק החוזים כך:

7 "חוזה שכריתתו, תכנו או מטרתו הם בלתי חוקיים, בלתי מוסריים או

8 סותרים את תקנת הציבור – בטל".

9

10 ובהמשך, קובע סעיף 31 לחוק החוזים כהאי לישנא:

11 "הוראות סעיפים 19 ו-21 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על בטלותו

12 של חוזה לפי פרק זה, אולם בבטלות לפי סעיף 30 רשאי בית המשפט,

13 אם ראה שמן הצדק לעשות כן ובתנאים שימצא לנכון, לפטור צד מהחובה

14 לפי סעיף 21, כולה או מקצתה, ובמידה שצד אחד ביצע את חיובו לפי

15 החוזה – לחייב את הצד השני בקיום החיוב שכנגד, כולו או מקצתו".

16 פסיקת בית המשפט העליון קבעה, כי הגם שהכלל הוא שיש לבטל חוזה בלתי-חוקי, קיים

17 לבית המשפט שיקול-דעת לצוות על ביצועו משיקולים של צדק, ובהם: האפשרות להכשיר

18 את אי-החוקיות, מידת האשמה היחסית של כל אחד מן הצדדים, מהותיות אי-החוקיות,

19 זכויות לגיטימיות של צד שלישי, ועוד כהנה וכהנה.

20 במקרים מסוימים, כבענייננו, קיים גבול דק בין סיווגו של הסכם שנחתם בין הצדדים כחוזה

21 למראית-עין לבין סיווגו כחוזה בלתי-חוקי, ובשל הנפקות שקיימת לשוני זה בעטים של

22 הסעדים הצמודים לכל אחד מחוזים אלו, קיימת מחלוקת בפסיקה כיצד יש לסווג הסכם

23 שמטרתו פסולה, ר' ע"א 4305/10 מזל אילן נ' יוסף לוי (09.05.2012) (להלן: "עניין אילן")

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

1 אציין, כי הגם שבעניין אילן התגלעה מחלוקת בין שלושת שופטי ההרכב (כב' השופט ע.
2 פוגלמן, כב' השופט נ. הנדל, וכב' המשנה לנשיאה (בדימוס), השופט א. רובינשטיין), וכל
3 אחד מן השופטים סבר אחרת, בסופו של יום הורו השופטים על קיום העסקה.

4 סבור אני, כי דבריו של כב' השופט נ. הנדל, יפים לענייננו:

5 "לפיכך, אני מציע כי חוזה בעל פגם כפול – כלומר, שהוא בו זמנית
6 חוזה למראית עין וגם חוזה בלתי חוקי – יסווג גם כחוזה בלתי
7 חוקי, והסעד בעניינו יהיה כשל חוזה בלתי חוקי – קיום, ביטול
8 או השבה, באופן חלקי או מלא, כפי שיקול דעתו של בית המשפט.
9 גישה כזו פותרת את הקושי המעשי של מקרי הקצה שתיארת
10 לעיל, ואף עולה בקנה אחד עם כוונת המחוקק ועם שיקולי
11 המדיניות עליהם הצבעתי. בד בבד, אני מציע כי הפגם השני של
12 החוזה, כלומר: היותו למראית עין, יבוא לידי ביטוי בשיקולים
13 שעל בית המשפט לשקול בבואו להכריע בשאלת קיום החוזה.
14 השיקולים המוכרים כיום (בהקשר של חוזה בלתי חוקי "נטו",
15 כלומר: שאין בו היבט נוסף של חוזה למראית עין) מפורטים
16 בחוות דעתו של חברי (פס' 36-34), וביניהם האם אחד מן הצדדים
17 ביצע את חיובו; האם הצדדים יצרו חוזה שלם, שאלמלא הפסלות
18 שבו היה תקף וניתן לאכיפה; שמירה על תכלית החוק שהחוזה
19 חותר תחתיו; מידת אי החוקיות; שיקולי הרתעה וצדק בין
20 הצדדים. הצעתי היא כי בחוזה בעל פגם כפול יש להתחשב גם בפן
21 הפיקטיבי של החוזה – כלומר, היותו למראית עין – הן במסגרת
22 השיקולים הקיימים (חיזוק הצורך בהרתעה; העדר חוזה שלם;
23 ומידת אי-חוקיות מובהקת יותר), והן כשיקול עצמאי (חוזה
24 פיקטיבי ראוי פחות לקיום)".

25
26 אפנה גם לדבריו של כב' השופט ת. אור ב- ע"א 698/89 שמואל שילה נ' אליוט בארי, פ"ד
27 מז 796, פסקה 6:

28 "אין צורך שאפרט את רשימת השיקולים כולם אשר הנחו את בתי
29 המשפט, במסגרת שיקולי הצדק שבסעיף 31, להורות על אכיפת חיובים
30 על-פי חוזה בלתי חוקי (ראו: ע"א 533/80 [4] הנ"ל, בעמ' 293; ע"א

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

1 לחוקי החוזים (המכון למחקרי חקיקה ולמשפט השוואתי ע"ש הרי
2 סאקר, ג' טדסקי עורך, תשמ"ח 185-180). אציין רק שבין השיקולים
3 הרבים ניתן להתחשב ביכולת להכשיר את אי החוקיות שבחוזה,
4 בחומרת אי החוקיות, בזכויות הלגיטימיות שיכול שנרכשו על סמך
5 החוזה על-ידי צד שלישי, במידת האשמה היחסית בין הצדדים ובשאלה
6 אם אי החוקיות היא במהות העיסקה או שהיא טפלה לעיסקה".

7
8
9 משמע, על-מנת להכריע בשאלת תוקפו של הסכם-הממון, ראשית, על בית משפט קמא
10 לבחון כדבעי את התשתית הראייתית ולקבוע האם בעת כריתת הסכם-הממון אכן נפלו בו
11 פגמים.

12 בהמשך, וככל שיהא בכך צורך, יוכל בית משפט קמא לבחון את סיווגו של הסכם-הממון
13 ולקבוע האם יש לבטלו או שמא יש להורות על ביצועו וזאת בשים-לב למערך השיקולים
14 שקבעה פסיקת בית המשפט העליון, לרבות: היכולת להכשיר את אי-החוקיות שבהסכם,
15 חומרת אי-החוקיות, מידת האשמה היחסית, וכן בשאלה האם אי-החוקיות מצויה בליבת
16 ההסכם או שמא היא טפלה לעסקה.

17 עוד אדגיש, כי נוכח התוצאה אליה הגיע בית הדין הרבני, דומה, כי אף הוא השתמש
18 בסמכותו שלא לבטל את הסכם-הגירושין על אף הפגמים, לדבריו, שנפלו בכריתתו.

19 נוכח האמור לעיל, סבורני, כי במקרה שבפנינו, לא ניתן לומר באופן החד-משמעי הנדרש
20 על-פי הפסיקה, כי אין לתביעת המערער יסוד, וכי חסרים בה **"התבן והלבנים להקים**
21 **נדבכים על בסיסה"**, הן בשל הצורך לבחון את התשתית הראייתית הנכוחה ולקבוע קביעות
22 עובדתיות בעולות ממנה, והן בשל השאלה המשפטית שעשויה לעלות כתוצאה מן הקביעות
23 העובדתיות האמורות, ולפיכך אין לדחותה על הסף.

24 28. לא נעלמה מעיני התנהלות המערער, כפי שזו עולה לאורכן ולרוחבן של הכרעות בית משפט
25 קמא ובתי הדין הרבניים, עת יודגש, כי עיקרון תום-הלב הוא אחד מעמודי התווך של שיטת
26 המשפט הישראלי, וזרועותיו מגיעות לכל אחד ממחוזותיו השונים.

27
28 אפנה לדבריו של כב' נשיא בית המשפט העליון (בדימוס), השופט א. ברק שנאמרו
29 ב-ע"א 2643/97 גנז נ' בריטיש וקולוניאל חברה בע"מ, פ"ד נז(2) 385, פסקה 15:

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

1
2 "אחת מאותן דוקטרינות כלליות החלות בכל תחומי המשפט היא עקרון
3 תום-הלב. על-פיה, כל בעל זכות (במובנה הרחב) צריך להפעיל את זכותו
4 בתום-לב. עיקרון זה – אשר מקורו הפורמאלי הוא בהוראות הסעיפים
5 39 ו-61(ב) לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973 – הוא עיקרון
6 "מלכותי" (בג"ץ 1683/93 יבין פלסט בע"מ נ' בית הדין הארצי לעבודה
7 בירושלים [17], בעמ' 708). "מצודתו פרושה... על כלל המערכת
8 המשפטית בישראל" (ע"א 700/81 פז נ' פז [18], בעמ' 742). הוא קובע
9 אמת-מידה אובייקטיבית של התנהגות ראויה במכלול היחסים הבין-
10 אישיים. אכן, הדוקטרינה של תום-הלב "[חותכת את משפט ישראל
11 כולו לאורכו ולרוחבו, מלוא כל הארץ כבוד" (השופט מ' חשין ברע"א
12 6339/97 רוקר נ' סלומון (להלן – פרשת רוקר [19]), בעמ' 250). דרישת
13 תום-הלב משמעותה כי בעל הזכות צריך להפעיל את זכותו ביושר
14 ובהגינות. תום-הלב אינו מחייב את בעל הזכות להתעלם מהאינטרס
15 העצמי שלו. תום-הלב אינו מניח "מידת חסידות" (ראו ע"א 148/77 רוט
16 נ' ישופה בניה בע"מ [20], בעמ' 635). תום-הלב מניח כי בעל הזכות
17 דואג להבטיח את זכותו, עם זאת תום-הלב מבקש למנוע הפעלת הזכות
18 מתוך התעלמות מקיומו של הצד האחר ובהתעלם מהאינטרס
19 החברתי".
20

21 יחד עם זאת, סבור אני, כי הגם שחובתו של המערער היא להפעיל את כוחותיו המשפטיים-
22 דיוניים בדרך מקובלת ובתום-לב, נכון הדבר גם ביחס למשיבה.

23 כן אפנה לדבריו של כב' הנשיא (בדימוס), השופט א. ברק ב-בר"ע 305/80 שילה נ'
24 רצקובסקי, פ"ד לה(3) 449, פסקה 3:

25 "חובתו זו של בעל דין להפעיל את כוחותיו המשפטיים-דיוניים "בדרך
26 מקובלת ובתום לב", מטילה עליו את החובה לפעול, כפי שבעל דין הגון
27 וסביר היה פועל במקומו. המבחן לפעולתו זו אינו מבחן סובייקטיבי,
28 ואינו מותנה בגישתו האינדיבידואלית של בעל הדין באשר לנכון ולראוי
29 (בג"צ 59/80 [5]; ע"א 701/79 [4] הנ"ל). המבחן הראוי הוא זה, הלוקח
30 בחשבון את נסיבותיו המיוחדות של המקרה, אך מעביר נסיבות אלה

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

בכור ההיתוך של ההתנהגות ההגונה והסבירה. במסגרת זו יש לדרוש,
כי בעלי דין לא יהיו זאבים זה לזה, אם כי אין לדרוש, שיהיו מלאכים זה
לזה. יש לעמוד על כך כי יתנהגו זה כלפי זה כבני אדם הגונים וסבירים".
זאת ועוד, בענייננו סבור אני, כי לא זו בלבד שהצדדים התנהגו כ"זאבים זה לזה", אלא
שאף בפני הערכאות השיפוטיות התנהלו הם בדרך זו, ובכך התעלמו לא רק מקיומו של
הצד השני אלא גם מן האינטרס הציבורי.

ודוק, בענייננו טוענת המשיבה, שאין לקבל את טענות המערער, לפיהן סמכות ביטול
הסכם-הממון נתונה לבית המשפט לענייני משפחה. אלא מאי? המשיבה הגישה לבית
המשפט לענייני משפחה עתירה ב-תה"ס 24138-09-19, לאכיפת הסכם-הממון, שם טענה
היא דווקא, כי הסמכות לדון בהסכם-הממון מסורה לו, ודומני, כי אין צורך להכביר מילים
על הקושי העולה מהתנהלות זו, שעה שהרציונל לכך אף מצוי בבסיסה של דוקטרינת
ההשתק השיפוטי.

יפים לענייננו דבריו של כב' השופט (בדימוס) י. דנציגר ב- ע"א 9056/12 יעל קינג נ' פקיד
השומה ירושלים (04.08.2014):

הלכה היא כי בעל דין אשר טען טענה משפטית או עובדתית מושתק
מלטעון - בהליך אחר או בגדרי אותו הליך - טענה הסותרת טענה זו. כלל
זה, המכונה השתק שיפוטי, נגזר מעקרון תום הלב ונועד לשמור על טוהר
ההליך השיפוטי ולמנוע ניצול לרעה של בתי המשפט [ראו, למשל: ע"א
194, 133 (4) מח' 1994, Exin-Lines Bros.S.A נ' Interlego A/S 513/89, פ"ד מח' (4) 133, 194
(1994) (להלן: עניין אינטרלגו); רע"א 4224/04 בית ששון בע"מ נ' שיכון
עובדים והשקעות בע"מ, [פורסם בנבו] פסקה 8 לפסק דינו של השופט
(כתארו אז) א' גרוניס (8.3.2005) (להלן: עניין בית ששון); ע"א 6181/08
וינקור נ' ממונה מס ערך מוסף עכו, [פורסם בנבו] פסקה 10 (28.8.2012)].
תנאי להפעלת ההשתק השיפוטי הוא כי הטענה אשר השתקתה מתבקשת
סותרת טענה אחרת שהעלה אותו בעל דין. יש הסבורים כי תנאי נוסף
לתחולתו של ההשתק השיפוטי הוא כי אותה טענה קודמת וסותרת הניבה
לטוען טובת הנאה בגדרי ההליך בו נטענה (ראו, למשל: עניין אינטרלגו,
שם). מנגד, יש הסבורים כי בנסיבות מסוימות ניתן לוותר על דרישה זו

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

[ראו, למשל: עניין בית ששון, פסקה 9 לפסק דינו של השופט (כתארו אז) א' גרוניס וחוות דעתו של השופט א' רובינשטיין; רע"א 8297/12 הפניקס הישראלי לביטוח בע"מ נ' המוסד לביטוח לאומי, [פורסם בנבו] פסקה 13 (16.7.2013); ע"א 2291/07 אגף המכס והמע"מ אשדוד נ' ש.י. סימון אחזקות בע"מ, [פורסם בנבו] פסקה 4 לפסק דינו של השופט (כתארו אז) א' גרוניס וחוות דעתי (1.2.2010)]. (ההדגשה אינה במקור).

עוד מפנה אני לדבריה של כב' השופטת י' וילנר ב- ת"א (חי') 1072-04 פרחאן זייד נ' הדר חברה לביטוח בע"מ ואח' (10.01.2010):

"דוקטרינת ההשתק השיפוטי מובחנת מההשתק הרגיל, בכך שבעל הדין שטען טענה בהליך אחד וטענתו התקבלה, מושתק מלטעון טענה סותרת בהליך האחר אף נגד יריב אחר שבעניינו לא קיים מעשה בית דין. ראה:

"בעל דין שטען טענה בהליך אחד וטענתו התקבלה, מושתק מלהתכחש לטענתו גם בהליך נגד יריב אחר (שבעניינו לא נוצר מעשה-בית-דין) ולטעון טענה הפוכה" (אינטרלוג עמ' 200)

ייחודה של דוקטרינת ההשתק השיפוטי הוא בכך שהיא משתיקה בעל דין מלהעלות טענות עובדתיות ומשפטיות הסותרות את גרסתו הראשונה, אף אם הן נכונות, וזאת מחמת חוסר תום לב וטוהר ההליך השיפוטי (שם)....
כאמור, בבסיס דוקטרינת ההשתק השיפוטי עומדות חובת תום הלב, ההגינות ותקנת הציבור...." (ההדגשה אינה במקור).

בענייננו, מדובר במקרה מובהק של טענות סותרות של המשיבה, בין אלה שהעלתה בעתירתה לאכיפת הסכם-הממון ב-תה"ס 24138-09-19 לבין גרסתה בהליך שבענייננו, שעה שבתביעתה האמורה טענה המשיבה, כי הסמכות לדון בסוגיות הקשורות להסכם-הממון מסורה לבית המשפט לענייני משפחה. התנהלות זו נגועה בחוסר תום-לב, בעיקר נוכח העובדה שהשוני בטענותיה של המשיבה אמור להניב לה טובת-הנאה בגדרי כל אחד מן ההליכים האמורים.

טענותיה של המשיבה, כפי שאלו מופיעים בפרוטוקולים של בית הדין הרבני, מצביעות אף הן על כך שגם בהליכים בפני בית הדין הרבני הייתה גרסתה שונה מטענותיה בהליך מושא

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

הערעור שבפנינו, וכי המשיבה סברה, כי דינן של טענות הנוגעות להסכם-הממון להתברר בפני בית המשפט לענייני משפחה.

29. משהגעתי לתוצאה זו, אין מקום להכריע בעתירתו של המערער לצירוף ראיות לערעור שבפנינו הואיל וברי, כי בית משפט קמא יבחן כדבעי את כלל התשתית הראייתית שתונח בפניו, ויכריע בשאלת תוקפו של הסכם-הממון על סמך התשתית הראייתית האמורה.

30. בשולי הדברים, אולם לא בשולי חשיבותם אדגיש, כי הצורך לבחון את תוקפו של הסכם-הממון ולהכריע לגביו אינו תיאורטי כלל ועיקר, הואיל וכפי שעולה לאורכו ולרוחבו של פסק-דין אומד-דעתם הברור של הצדדים היה להקנות להסכם-הממון בכורה על כל הסכם אחר, בין אם חתמו עליו הצדדים לפני חתימתם על הסכם-הממון, ובין אם חתמו עליו הצדדים לאחריו.

31. על יסוד כל האמור לעיל, סבור אני, כי יש לקבל את הערעור, ולהורות על השבת התיק לבית משפט קמא על-מנת שיכריע בתביעתו של המערער לביטול הסכם-הממון, וכך אציע לחבריי.

בנסיבות העניין, סבור אני, כי יש לחייב את המשיבה בהוצאות המערער בסך של 5,000 ₪.

סארי גיוסי, שופט [אב"ד]

השופט נ. סילמן

1. קראתי את חוות דעתו של כב' אב"ד, השופט גיוסי.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

- 1 2. מסכים אנו, בסופו, לתוצאה, כי לא היה מקום לדחות את תביעת המערער לביטול הסכם
2 הממון, משלא מתקיימים יסודות מעשה בית דין במקרה זה ביחס לשאלת הביטול.
3
- 4 3. עם זאת, סבורני כי יש להוסיף כמה וכמה נדבכים.
5
- 6 4. **ראשית**- אכן הכלל הנקוט בפסיקה, הנו כי סמכות ביטול הסכם שנכרת מסורה לערכאה
7 שאישרה אותו; הטעם לכלל בבחינת פשיטא- שהרי הערכאה שאישרה מודעת לנסיבות
8 שאפפו האישור; אלא שנמצאו קולות בפסיקה שקראו להחריג מכלל זה מקרים בהם טענת
9 הביטול נסבה סביב עילות של 'מראית עין' או 'אי חוקיות' או היות חוזה 'נוגד תקנת
10 הציבור'.
11
- 12 5. הסיבה לכך הנה כי בבחינת עילות אלו, אין לערכאה שאישרה ההסכם עדיפות על פני זו
13 שבוחנת אי החוקיות, או סתירת תקנת הציבור, שהרי נסיבות אלו ממילא לא היו ידועות
14 בעת האישור.
15
- 16 6. אפנה לעניין זה לתמ"ש (י-ם) 10501/02 י.נ. נ' א.נ. (סגנית הנשיא מימון).
17
- 18 7. כאן- לאורכם ולרוחבם של הפרוטוקולים וההחלטות שניתנו בבית הדין הרבני, הקפיד כב'
19 בית הדין למשוך ידו מלעסוק בסוגית תוקף הסכם הממון, הן לגישתו שהנושא מצוי
20 בסמכות בית המשפט, והן לאור עמדת המשיבה (כפי שמציין בצדק כב' האב"ד בחוות
21 דעתו).
22
- 23 8. שנית- לדידי, אין צורך לקבוע בין ההסכמים מי המוביל ומי המאסף, ומי יונק כוחו ממי.
24
- 25 9. מקום בו לא נערך דיון לגופו, והובהר ברחל בתך הקטנה כי ההכרעה אינה כוללת שאלת
26 תוקף הסכם הממון, מקום בו לב לבה של ההכרעה עוסק בדיון המאשר הסכם הגירושין,
27 ולאור כללי הסמכות הנוהגים, אכן ניתן לקבוע כי לא התקיים דיון לגופו בשאלת תוקף
28 הסכם הממון.
29
- 30 10. מסכים אני עם קביעת כב' האב"ד, כי התנהלות שני הצדדים נגועה בחוסר תום לב;
31 המערער- המכרכר בין ערכאות (בבחינת 'השני נוח לי הראשון קשה הימנו') והמשיבה-
32 בטענותיה בפני כב' ביה"ד כי סמכות הדיון בסוגית הסכם הממון היא לבית המשפט לענייני
33 משפחה, והנה כאן- טוענת כי הוכרע. די בכך להצדיק אי פסיקת הוצאות לגישתי.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

11. עוד רואה אני לציין כי קיימת פסיקה עניפה לפיה רצון להתחמק מנושים כשלעצמו מייצר מניעות וזאת בשל אינטרס נושים (השווה- בע"מ 4495/13 פלוני נ' פלונית; ע"א 1780/93 בנק המזרחי נ' אולצ'יק). כאן הסוגיה כפולה ומכופלת, לאור העולה מהפרוטוקולים בביה"ד, לפיהם לכאורה במועד בו נכרת הסכם הממון כלל לא היו נושים. כל זאת, כמובן לדיון לגופם של דברים ולא לסילוק על הסף.

12. עיקר- חרף הנחיית בית המשפט קמא, והנחית התקנות בדבר הגשת תובענות נפרדות, לא פוצל ההליך.

13. כל עוד עומד על כנו הסכם הגירושין (ואין חולק לעת זו כי הוא עומד על מכונו, והסמכות לדון בתוקפו מסורה לכב' ביה"ד), אין תקומה לתביעות הרכושיות שהוגשו, בשל ההשתק שיוצר הסכם הגירושין ביחס לתביעות אלו.

14. יוצא כי הגם שלא נערך דיון בתביעה לביטול הסכם הממון, בדין נדחו התביעות הרכושיות.

15. על כן לו תשמע דעתי- יידחה הערעור בכל הנוגע לתביעות הרכושיות ויתקבל הערעור בכל הנוגע לשאלת ביטול הסכם הממון, ללא צו להוצאות.

ניצן סילמן, שופט

25
26
27

השופטת ע. אטיאס

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

1

2

אני מצטרפת לתוצאה אליה הגיע חברי, אב בית הדין, כב' השופט ג'יוסי.

3

4

הסמכות לדון בתביעה לביטול הסכם הגירושין מחמת פגמים בכריתה נתונה לבית הדין

5

הרבני. הסמכות לדון בתביעה לביטול הסכם הממון מחמת פגמים בכריתה נתונה לבית

6

המשפט לענייני משפחה. שני הצדדים לא חולקים על כך. המערער הגיש תביעה לביטול

7

הסכם הממון לבית המשפט קמא, בית המשפט לענייני משפחה, וגם המשיבה הגישה

8

תביעה לאכיפת הסכם הממון בפני בית המשפט קמא, ואף טענה בפני בית הדין הרבני כי

9

אין לו סמכות לבטל את הסכם הממון. בית הדין הרבני, בפסק דינו, שהיה ער לגבולות

10

סמכותו, דחה את התביעה לביטול הסכם הגירושין אך נמנע מכך ביחס להסכם הממון.

11

12

האם פסק דינו של בית הדין הרבני מהווה "השתק פלוגתא" בתביעה שהגיש המערער לבית

13

המשפט קמא?

14

15

חברי, כב' השופט סילמן, משיב על שאלה זו בשלילה תוך שהוא קובע כי בית הדין לא דן

16

ולא הכריע בתוקפו של הסכם הממון. בניגוד לעמדתו של חברי, כב' השופט סילמן, אני

17

סבורה כי בית הדין דן והכריע בתוקפו של הסכם הממון, אולם כפי שאבהיר להלן, הדבר

18

נעשה רק לצורך הענין שבפניו (ביטול הסכם הגירושין) ולכן אין בכך לשנות את התוצאה

19

אליה הגיע חברי, לפיה פסק דינו של בית הדין הרבני אינו מהווה "השתק פלוגתא" בהליך

20

שבפניו.

21

22

פסק הדין של בית הדין הרבני בא על רקע הדרישה של המערער לבטל את ההבטים

23

הרכשיים שבהסכם הגירושין ולדון מחדש בסוגיות הרכושיות, ובלשון אחר, לבטל את

24

הסכם הממון, אשר הסכם הגירושין אימץ אותו אל קרבו. הטעם שבגינו ביקש המערער

25

לבטל את הסכם הגירושין הינו טענתו שהסכם הגירושין אשר הסכם הממון אימץ הוא

26

הסכם פיקטיבי.

27

28

בהחלטתו לדחות את התביעה לביטול הסכם הגירושין ציטט בית הדין את האזהרה

29

שהזהיר בית הדין את המערער עובר לאישור בית הדין את הסכם הגירושין בצינו בפניו כי

30

לאחר שינתן תוקף של פסק דין להסכם הגירושין **תוכל האשה להעביר את כל הרכוש על**

31

שמה והמערער לא יוכל לטעון כי מדובר בהסכם פיקטיבי.

32

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

1 בית הדין סירב איפוא להדרש לטענה בדבר הפיקטיביות של ההסדרה הרכושית שבהסכם
2 הגירושין (שמאמץ את הסכם הממון) מטעמים של **מניעות**. עמדתו זו של בית הדין בדבר
3 קיומה של מניעות עולה כחוט השני גם מהערות בית הדין במהלך הדיונים שהתנהלו בפניו
4 בתביעתו של המערער לביטול הסכם הגירושין והיא מתייחסת באופן ספציפי לסוגיות
5 הרכושיות נשוא הסכם הממון שנכלל בהסכם הגירושין.

6
7 מכאן, שלטעמי, בית הדין, דן והכריע בסוגיית הסכם הממון לצורך ברור התביעה לביטול
8 הסכם הגירושין והחיל את קביעתו בענין "מניעות" על הסכם הממון שהינו חלק בלתי נפרד
9 מהסכם הגירושין.

10
11 ואולם, בשים לב לכך שמדובר בעניין שהוכרע ע"י בית הדין הרבני, רק לצורך הענין שנידון
12 בפניו, ביטול הסכם הגירושין, הרי שהכרעת בית הדין אינה מהווה "השתק פלוגתא"
13 במקרה שבפנינו.

14
15 די בכך כדי להביא לקבלת הערעור שכן הכרעתו של בית משפט קמא היתה מבוססת על
16 "השתק פלוגתא" ואולם למעלה מן הנדרש אוסיף כי גם השתק עילה במובן הרחב אין כאן.

17
18 התביעה לביטול הסכם הממון ולסעדים רכשיים כפועל יוצא מכך, מושתתת על עילה שונה
19 מן העילה שעמדה בפני בית הדין הרבני (ביטול הסכם הגירושין). המערער לא יכול היה
20 לרכז את כל סעדיו ולעתור לביטול הסכם הממון, מחמת פגמים בכריתה, בפני בית הדין
21 הרבני, מטעמי סמכות עניינית. לאור האמור לעיל, פסק דינו של בית הדין הרבני גם לא יצר
22 השתק עילה במובן הרחב.

23
24 בהקשר זה ראוי להוסיף כי נכון עשה בית המשפט קמא כאשר חזר בו מכוונתו לפצל בין
25 התביעה הרכושית לתביעה לביטול הסכם הממון שכן הסעד הרכושי הוא נגזרת של
26 התביעה לביטול הסכם הממון. אם תכשל התביעה לביטול הסכם הממון הרי שלתביעה
27 הרכושית אין כל סיכוי להצליח.

28
29 לסיום, אני מצטרפת גם לעמדה לפיה אין לזכות את המערער שבפנינו, שעל התנהלותו
30 חסרת תום הלב, אין צורך להרחיב את הדיבור, בהוצאות הערעור.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

עפרה אטיאס, שופטת

1
2
3
4
5
6

7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27

הוחלט פה-אחד לקבל את הערעור בכל הנוגע לסוגית תוקפו של הסכם-הממון. כמו-כן הוחלט בדעת-רוב של אב"ד, השופט ס. גיוסי והשופטת ע. אטיאס, ונגד דעתו החולקת של השופט נ. סילמן, לקבל את הערעור גם בכל הנוגע לתביעות הרכושיות.

עוד הוחלט בדעת-רוב של השופטת ע. אטיאס והשופט נ. סילמן, נגד דעתו החולקת של אב"ד, השופט ס. גיוסי, שלא לעשות צו להוצאות. עירבון שהופקד יוחזר לב"כ המערער

עבור המערער.

מותר לפרסום לאחר מחיקת שמות הצדדים ופרטים מזהים.

ניתן היום, י"ט אב תשפ"א, 28 יולי 2021, בהעדר הצדדים.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 39217-03-21 א. נ' ב.

תיק חיצוני:

ניצן סילמן, שופט

עפרה אטיאס, שופטת

סארי ג'יוסי, שופט [אב"ד]

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5